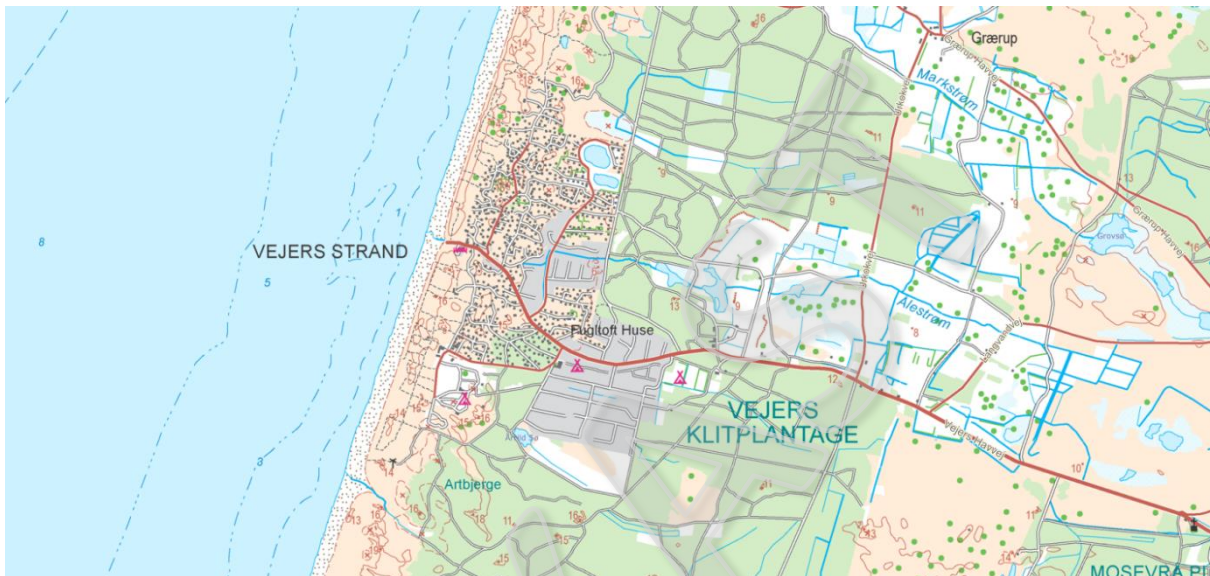

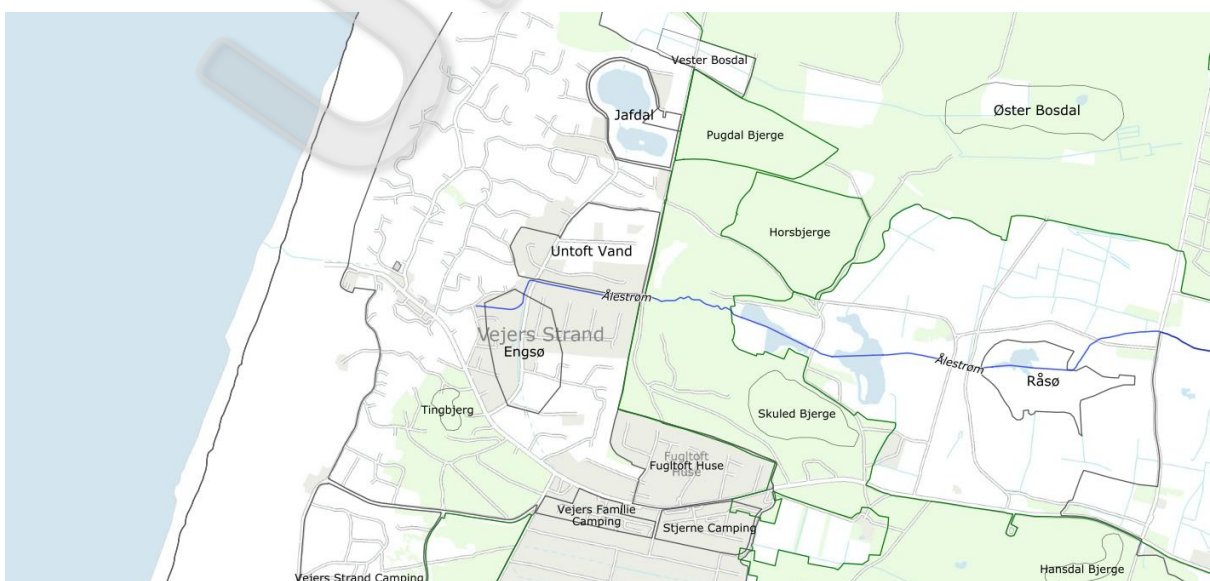
Vandplan for sommerhusområderne i Ålestrømmens opland, Vejers

Udarbejdet marts 2020; Status pr. november 2020 er tilføjet afsnitsvis.

Sommerhusområderne, der indgår i Ålestrømmens opland efter reguleringen af åen i 1965-67, består af – fra nord områderne omkring Jafdal, Untoft Vand og Engsø – øst for denne Fugltoft Huse – og syd herfor Årrild Bæk-området, som gennemstrømmes af den rørlagte Årrild Bæk i fire grene. Rørlægningen samles og fortætter nord for Vejers Havvej mod Ålestrømmen, hvor det sidste stykke langs Engesøvej dog er åbent. Ålestrømmens vandløbssystem er et offentlig vandløb.

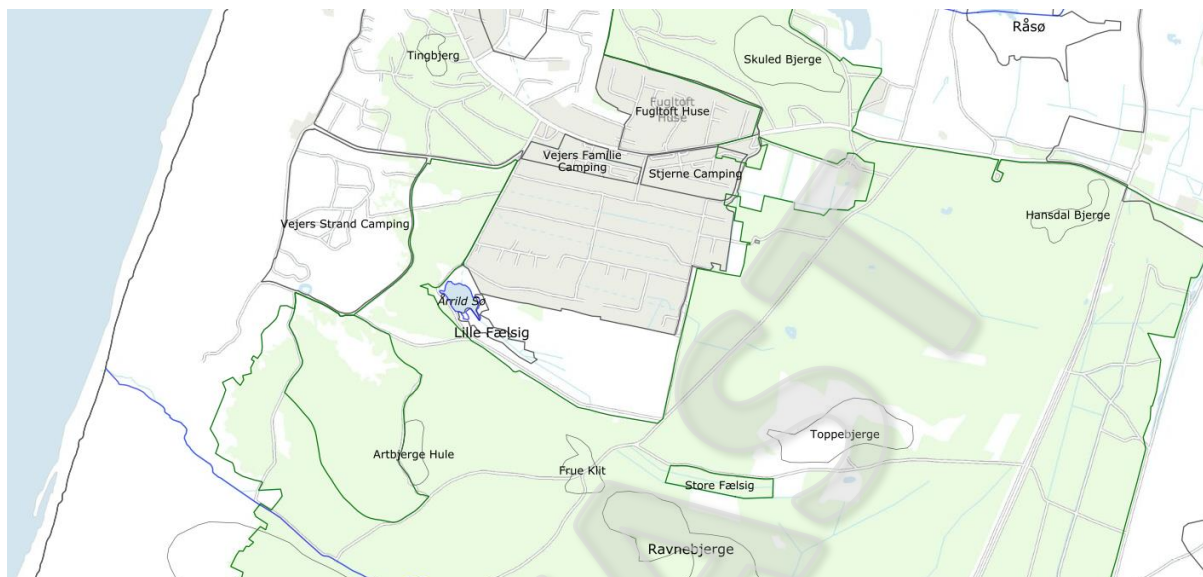

Ålestrømmen har sit udspring øst for Urkokvej omkring Devel Sø og afvander dele af plantagen og det militære område øst og nordøst for sommerhusene. Den løber gennem resterne af Råsø, hvori vandstanden er stærkt reduceret, og længere nede gennem Strib-søerne, hvor vandstanden for nylig er hævet, dog ikke mere end at Råsø er upåvirket heraf. Baseret på oplandskortet i regulativet for Ålestrømmens vandløbssystem fra 1996 er et groft estimat for Ålestrømmens opland nord for Vejers Havvej ca. 1000 ha, hvoraf sommerhusområderne udgør 92 ha (9,2%). Klitområderne er ikke en del af oplandet, og Vejers by blev afkoblet oplandet, da Ålestrømmen blev rørlagt fra Mosevej frem til stranden.

Årrild Bæk afvander sommerhusområdet syd for Vejers Havvej, dele af plantagen øst og sydøst herfor samt engen syd for sommerhusene (Lille Fælsig). Østfra ledes vandet gennem sommerhusområdet i 4 rørlagte ledninger benævnt 26.1 – 26.4. Det samlede opland syd for Vejers Havvej er ca. 400 ha, hvoraf oplandet øst for sommerhusområdet udgør ca. 120 ha, mens sommerhusområdet er på 55 ha (13,75%).

Det totale opland for Ålestrømmens vandløbssystem er således ca. 1400 ha, hvoraf sommerhusområdet udgør 147 ha (10,5%).

Særligt to forhold har aktualiseret behovet for en vandplan for sommerhusområderne. I 2019 blev der varslet et §32-påbud om renovering af én af strengene i den rørlagte Årrild Bæk. Vandudvalget under Vejers Grundejerforening tog initiativ til at indhente tilbud for at få de sammenfaldne rørstrækninger genoprettet, men inden dette kunne komme til udførelse, blev vi overhalet af den ekstraordinært store nedbør i efteråret 2019, der fortsatte ind i vinteren 2020. Det nødvendiggjorde for det første etablering af en akut beredskabsordning for at sikre de mange truede og delvist oversvømmede sommerhuse, og for det andet en mere fremadrettet vandplan for alle sommerhusområderne i Ålestrømmens opland. Nedenfor er de enkelte elementer i en vandplan skitseret med henblik på drøftelse med de berørte parter: Varde Kommune (VK) som vandløbsmyndighed og Naturstyrelsen (NST) samt Forsvaret som naboer til sommerhusområderne og partsejere til det offentlige vandløbssystem Årrild Bæk og Ålestrømmen.

Beredskabsplan

En decentraliseret beredskabsordning er oprettet med henblik på hurtigt at tage action ved stigende vandstand i berørte delområder. Der er indkøbt pumpemateriel og slanger for at kunne pumpe til de nærmeste brønde. Desværre har det ikke været muligt for alle delområderne i første omgang at nå helt frem til en brønd, og der har derfor været enkelte tilfælde, hvor der er blevet pumpet ud mod NST's plantager. Dette er uønsket, og beredskabet vil blive tilpasset for at undgå noget tilsvarende fremover.

[November 2020: Beredskabet er reaktiveret med henblik på hurtig indsættelse i tilfælde af nedbør, der forårsager oversvømmelser. Materiellet er tilpasset ud fra erfaringerne opnået i efterår 2019 - forår 2020.](#)

Grøftning mod NST's arealer

Sommerhusområderne er påvirket af en stor grundvandstilstrømning fra Forsvarets og NST's arealer, hvilket har været medvirkende til den meget høje grundvandsstand i efteråret 2019/vinteren 2020, der gav anledning til oversvømmelse af 13 sommerhuse og vandansamlinger på mange flere grunde. Det har været umuligt at komme ind i et stort antal huse, hvilket har været en hindring for udlejning. Langs store dele af grænserne til NST's arealer er der rester af tidligere grøfter, som ikke har været vedligeholdt. En genopretning af disse suppleret med nye, hvor der ikke har været nogle før, vil kunne tage toppen af den skadevoldende grundvandsstigning omkring sommerhusene. Vi håber på NST's medvirken og støtte til disse nødvendige tiltag. For mere præcist at belyse grundvandstilstrømningen til Årrild Bæk-området fra NST's arealer øst herfor er der på vandudvalgets initiativ iværksat løbende målinger af grundvandsstanden i vestkanten af plantagen suppleret af målinger i brønde i sommerhusområdet. Tilsvarende har NST iværksat løbende målinger af grundvandsstanden i plantagen sydvest for Strib-søerne for at belyse indflydelsen på grundvandstilstrømningen til sommerhusområderne af den forhøjede vandstand i søerne. Disse målinger bliver suppleret af målinger i brønde inde i sommerhusområderne.

[November 2020: Målingerne af grundvandsstanden december 2019 - maj 2020 er færdigbearbejdet, og rapporten "Grundvandsforhold Årrild Bæks opland - Oktober 2020" er lagt op på foreningens hjemmeside sammen med en figur over drænledningerne i Vejers. Den øvre ende af drænledningen 26.5 blev i foråret spulet, hvilket tilsyneladende ikke havde været foretaget her i en årrække. Der blev i oktober 2020 konstateret et ledningsbrud på 26.1 tæt på Rådyrvej, som nu er udbedret. Desuden blev der konstateret en nedsat vandføringsevne på den nord-syd gående samleledning langs Årrildsøvej mellem udløbet af 26.3 og 26.4 på grund af sætninger og indtrængning af rødder. Der er rodsåret, men sætningerne blev ikke udbedret. For ledningen 26.3 har Varde Kommune den 29. oktober 2020 udstedt et §32-påbud, hvilket sandsynligvis vil føre til udskiftning af strengen i sommeren 2021 ved kommunens foranstaltning. Varde Kommune har orienteret Vandudvalget om, at alle de rørlagte strækninger - bortset fra 26.3, der er i for dårlig stand til spuling - vil blive spulet inden udgangen af november 2020. Enkelte grundejere overvejer med tilladelse fra Varde Kommune at etablere en tilledning direkte til rørsystemet, evt. via en faskine. Stjernecamping påbegynder i november 2020 en egentlig dræning af den østlige ende af pladsen. Vandudvalget følger op på problemet med grøfterne ved et snarligt møde med Naturstyrelsen.](#)

Dræning af de lavtliggende områder

Områderne ved Jafdal og Untoft Vand samt den nordlige del af Engsø er drænet, hvorimod der ikke er etableret dræning af Torskevej, Pedersvej, Lyngdalsvej, Kræmmervej, Fugltoft, Nålevej og den øst herfor liggende sidegren af Vejers Havvej. En undtagelse er et mindre område omkring Snogevej. Der vil blive taget initiativ til at få etableret den nødvendige dræning med et system af drænrør som i de andre områder nord for Vejers Havvej, ved grøftning eller en kombination. Det må her understreges, at vandudvalget kan tage initiativ til dræningen, men at det vandmyndigheden og de berørte grundejere, der i den sidste ende må beslutte om og i givet fald hvilken dræning, der skal gennemføres. Syd for Vejers Havvej i Årrild Bæk-området er der ikke nogen egentlig dræning, bortset for den sydlige gren af Årrildsøvej. I den overvejende del af området har de fire grene af den rørlagte Årrild Bæk dog en vis drænende effekt. I forbindelse med reovering af de sammenfaldne rørstækninger vil det være muligt at tilslutte faskiner placeret på lavtliggende steder for at øge dræningseffekten. Igen må dette besluttes af VK og de berørte grundejere, som selv skal betale for etablering af faskiner og tilløb til rørstrengene.

[November 2020](#): Nord for Vejers Havvej er der i grundvandsrapporten skitseret en mulighed for grøftning til afledning af overfladevand/højststående grundvand fra Engsø syd- og Fugltoft-områderne. Denne løsning af dræningsproblemerne vil blive søgt detaljeret mhp. et møde med grundejerne og en evt. efterfølgende beslutning om iværksættelse. Alternativet er et egentligt dræningsprojekt, men det vurderes, at det vil være formålstjenligt i første omgang at søge en grøftning gennemført.

For de drænedede områder nord for Vejers Havvej (Engsø nord, Untoft Vand og Jafdal) er vandudvalget ikke bekendt med den aktuelle vedligeholdelsestilstand, men agter i det nye år at få etableret et overblik over systemernes funktion. For Engesøvej 1-39 varetages vedligeholdelsen af drænet af Varde Kommune, og for Engesøvej 40-122 varetages vedligeholdelsen af drænet af Thomas Thomsen.

Sikring af det store rør til stranden mod overbelastning

I efteråret 2019 var det store rør, der fører vandet fra hele Ålestrømmens vandløbssystem til stranden, hårdt presset, og det var lige før, det ikke kunne følge med tilstrømningen. Senere i februar 2020 var den gal igen resulterende i en mindre tilbagestuvning, der forsinkede afstrømningen. En mere langvarig overbelastning vil være katastrofal, og det vil derfor være nødvendigt at se på mulighederne for en aflastning af tilstrømningen til røret. Erfaringsmæssigt vil det være mest effektivt at forsinke tilstrømning opstrøms i vandløbssystemet for derved at udjævne den samlede tilstrømning. Til det formål vil det være oplagt at benytte Råsø som forsinkelsesbassin. Det har været hævdet, at en forøgelse af vandspejlet i Råsø vil bevirke oversvømmelse af Urkokvej. Baseret på erfaringerne fra efteråret lyder det ikke særligt sandsynligt. Krydset Urkokvej/Vejers Havvej var en periode i efteråret 2019 oversvømmet samtidig med, at vandstanden i Råsø fortsat var på sit meget lave niveau. Oversvømmelsen kan således ikke tilskrives høj vandstand i Råsø. Vi håber, at VK vil påtage sig denne opgave og træffe de nødvendige aftaler med Forsvaret i den forbindelse.

[November 2020](#): Dette problem er der ikke arbejdet med, men det ikke blevet glemt og vil senere blive taget op med Varde Kommune. Nye krav til kommunerne omkring klimasikring kan på sigt muligvis gøde jordbunden for konkrete tiltag med kommunens direkte medvirken.

Klimafremskrivning

Beregninger viser, at 1996-regulativets kapacitetskrav for Ålestrømmens afledning til havet på 100 $\ell/s/km^2$ er opfyldt. Regulativet taler ikke om en specifik sikkerhed, men blot om "en meget kraftig afstrømning". Men det, der gav en tilstrækkelig sikkerhed i 1996, giver ikke den samme sikkerhed i 2050, og nu er vi næsten halvvejs derhenne. I rapporten "Klimaeffekter på hydrologi og afstrømning – klimaekstremvandføring, GEUS, 2013" er der beregnet klimafaktorer under forskellige forudsætninger for den fremtidige udvikling. Ved et middelscenarie må vi regne med en klimafaktor på omkring 1,25 i 2050. Dette kunne tolkes således, at en tilstrækkelig sikkerhed for afledning af Ålestrømmens vand til havet vil opnås, såfremt der fra Ålestrømmen i 2050 kan afledes 125 $\ell/s/km^2$. Det kan systemet ikke umiddelbart, hvilket understreger behovet for en udjævning af tilstrømningen.

[November 2020](#): Se ovenfor.

Nabo-oplande

Nord for Vejers har Grærup også haft store problemer med oversvømmede sommerhuse. Her er problemstillingen noget anderledes, idet der ikke er noget afløb til havet. Som det fremgår af ovenstående, vil det ikke være tilrådeligt at etablere vandafledning fra Grærup-området til

Ålestrømmen. Det vil kompromittere sikkerheden mod oversvømmelse yderligere her. Syd for Ålestrømmens opland har Ringbjerg Rende afløb til havet. En mulighed for aflastning af Ålestrømmen vil være at lede noget af vandet fra Ålestrømmen opland til Ringbjerg Rende. En nærmere undersøgelse må afgøre, om dette er en realistisk mulighed. På det seneste har der været tale om at lede opstuvet vand fra Vejers Strand Camping til Ålestrømmen. Igen må der kraftig advares mod at udvide Ålestrømmens opland. Umiddelbart forekommer det imidlertid mere realistisk at etablere afløb fra campingpladsen til Ringbjerg Rende end fra Ålestrømmens opland.

November 2020: Der er ingen aktuelle planer om vandafledning fra Grærup til Vejers. Grundejerforeningerne ved Grærup arbejder pt. med dræning af området og etablering af eget udløb mod havet. Muligheden for at reducere oplandet til Årrild bæk ved en afledning til Ringbjerg Rende har ikke nydt fremme, med er ikke opgivet. En afledning fra Store Fælsig direkte til Ringbjerg Rende frem for som nu til Lille Fælsig og dermed Årrild Sø vil betyde en væsentlig aflastning af Ålestrømmens vandløbssystem. En forsinket afstrømning fra Store Fælsig kunne måske også være en mulighed. Problemet bliver taget op igen med Naturstyrelsen.

Etablering af et okkerbassin ved Engesøvej

I den åbne del af Årrild Bæk langs Engesøvej, der fører frem til Ålestrømmen, udfældes der voldsomt meget okker. Bækken er i perioder fuldstændigt tilslammet, hvilket er miljømæssigt uacceptabelt. Det bevirker endvidere en misfarvning af Ålestrømmen efter sammenløbet, samt misfarvning af hele udløbsstrækningen på stranden og vandet i havet omkring udløbet. Børn vil gerne lege langs udløbet, og det er uacceptabelt, at vandet ikke her lever op til de normale kvalitetskrav. Selv om der ikke er tale om sundhedsskadeligt vand, er det paradoksalt, ikke mindst for turisterne, at der kan flages med ren strand umiddelbart oven for det forurenede udløb. Den tomme grund på Engesøvej, som ikke må bebygges, er tilstrækkelig stor til at rumme et okkerbassin. Det er vort håb, at VK vil etablere og drive et okkerbassin, der kan minimere forureningen.

November 2020: Problemet med dårlig vedligeholdelse af den åbne del af Årrild Bæk samt okkerproblemet her og ved udløbet til stranden blev besigtiget af Varde Kommunes Plan- og Teknikudvalg i August 2020. Kommunens administration er efterfølgende gjort opmærksom behovet for en løsning. En hjælp via en del af Real Dania-bevillingen til Vejers kan muligvis virke som en murbrækker, hvis den går endeligt igennem.

Vejers Vandudvalg